

22 718

OVSE-Assemblée

Nr. 14

VERSLAG VAN DE ZITTING 2005

Vastgesteld 30 augustus 2005

Van 30 juni tot en met 5 juli 2005 heeft de OVSE-Assemblée haar jaarlijkse zitting gehouden in Washington. Aan de zitting is deelgenomen door delegaties uit de parlementen van 52 lidstaten van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en door delegaties uit Algerije, Israël en Marokko («Mediterranean Partners for Cooperation») en uit enige interparlementaire assembleeën. De Nederlandse delegatie naar deze zitting bestond wat de Eerste Kamer betreft uit de leden Hoekzema (VVD) en Russell (CDA), en wat de Tweede Kamer betreft uit de leden Albayrak (PvdA, voorzitter van de delegatie), Çörüz (CDA), Dezentjé Hamming (VVD) en Van Winsen (CDA).

De zitting had het volgende verloop:

- donderdag 30 juni: voorbereidende vergadering van de griffiers van de delegaties.
- vrijdag 1 juli: werkontbijt van de vrouwelijke leden van de assemblee; 's ochtends vergadering van het standing committee, 's middags plenaire vergadering.
- zaterdag 2 juli: 's ochtends vergaderingen van de drie commissies van de assemblee, 's middags is de deelnemers aan de zitting een excursie naar Mount Vernon aangeboden.
- zondag 3 juli: voortzetting van de vergaderingen van de drie commissies. 's Avonds heeft de plv chef de poste van de ambassade, de heer Geerts, de delegatie ontvangen.
- maandag 4 juli: 's ochtends afronding van de vergaderingen van de drie commissies; 's middags plenaire vergadering.
- dinsdag 5 juli: afsluitende plenaire vergadering.

Standing committee

De penningmeester, de heer Grafstein (Canada), heeft verslag gedaan over het financiële beleid, dat het afgelopen jaar is gevoerd, en heeft de begroting voor 2005/2006 toegelicht. Het standing committee heeft de begroting vastgesteld.

Eerder waren het comité van Italiaanse zijde voorstellen voorgelegd tot wijziging van het reglement van orde, waar het gaat over de benoeming van de secretaris-generaal. Die voorstellen waren ingegeven door de wijze waarop de secretaris-generaal van de assemblee zijn functie uitoefent. Ter voorbereiding van de beraadslagingen was een subcommissie ingesteld. Die subcommissie heeft bericht meer tijd nodig te hebben. Het standing comité heeft daarom de beraadslaging over de wijzigingen van het reglement uitgesteld.

Desondanks heeft het comité besluiten genomen over het secretariaat-generaal van de assemblee. Met een meerderheid van 31 voor en 7 tegen (waaronder Frankrijk, Italië, het Verenigd Koninkrijk en Nederland) is de secretaris-generaal, de heer Oliver, met ingang van 1 januari 2006 voor een termijn van vijf jaar herbenoemd. Het comité heeft vervolgens de benoeming bevestigd van mevrouw Schøn tot plaatsvervangend secretaris-generaal in de vacature ontstaan door het ontslag in december 2004 van plv. secretaris-generaal Väänänen.

Thema van de zitting en van de algemene rapporten van de drie commissies was *30 Years since Helsinki: Challenges Ahead*. Daarnaast waren 17 aanvullende onderwerpen (*supplementary items*) voorgelegd. Het standing comité is op grond van het reglement van de assemblee bevoegd te beslissen over het toevoegen van onderwerpen aan de agenda. Hieronder zijn deze onderwerpen vermeld met de wijze van behandeling (bespreking in een commissie dan wel plenair) waartoe het standing comité heeft besloten.

- *Combating involvement in trafficking in human beings and sexual exploitation and abuse by international peacekeeping forces*: 3e commissie
- *The need to strengthen the code of conduct for OSCE mission members*: 3e commissie
- *Terrorism by suicide bombers*: 1e commissie
- *Small arms and light weapons*: 2e commissie
- *Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict*: dit onderwerp verkreeg onvoldoende steun en is van de agenda afgevoerd.
- *Maritime Security and Piracy*: 2e commissie
- *Combating trafficking in human beings*: 3e commissie
- *Improving the gender equality in the OSCE*: plenair
- *The OSCE Mediterranean dimension*: 2e commissie
- *Situation in Abkhazia, Georgia*: 1e commissie
- *Terrorism and human rights*: 1e commissie
- *Money laundering*: 2e commissie
- *Moldova*: 1e commissie
- *The fight against corruption*: 2e commissie
- *Combating anti-semitism*: plenair
- *Improving the effectiveness of OSCE election observation activities*: 3e commissie
- *Funding for the Office for Democratic Institutions and Human Rights*: 3e commissie

Plenaire vergadering vrijdag

De vergadering is toegesproken door de *Speaker* van het *House of Representatives* van de VS, de heer Hastert, en de minister van buitenlandse zaken van de VS, mevrouw Rice.

Minister **Rice** zei onder meer dat krachtige parlementen die de bevolking vertegenwoordigen en rekenschap aan de burgers afleggen, van essentieel belang zijn bij het voorstaan van menselijke vrijheid en het totstandkomen van krachtige democratieën.

Op 1 augustus vindt de viering plaats van de 30e verjaardag van de Slotakte van Helsinki. De grondbeginselen van de Slotakte die de veiligheid van landen verbindt met respect voor de mensenrechten binnen de landen, zijn tot op heden het kernpunt van de OVSE. Dertig jaar geleden veroorzaakten de verdragen van Helsinki een grote controverse binnen de Verenigde Staten, Canada en West-Europa. Velen vreesden dat het Westen de Sovjet-overheersing van Oost Europa legitimeerde in ruil voor papieren beloften inzake veiligheid en mensenrechten.

In de maand mei die daarop volgde hield de fysicus en mensenrechten-activist Yuri Orlov een persconferentie in Moskou waarin hij de formatie van een burgergroepering aankondigde ter bevordering van het naleven van de Slotakte van Helsinki. Orlov vroeg de leden van de groep om met hem de traditionele toast van Sovjet-dissidenten uit te brengen: «Op het succes van onze verloren zaak!» Op een later tijdstip werden andere burgergroeperingen opgericht in Oekraïne, Letland, Armenië en Georgië. Soortgelijke acties werden ondernomen in Tsjechoslowakije en Polen. Mensen als Orlov accepteerden de Slotakte niet als legitimatie van een onacceptabele status quo. In plaats daarvan pasten zij de Akte toe als middel om de nadruk te leggen op mensenrechten en vreedzame verandering. Dankzij de vastberadenheid van deze mensen – en omdat de vrije naties van het Westen in hen en in hun eigen democratische principes bleven geloven – kon wat 30 jaar geleden nog beschouwd werd als een hopeloze zaak, worden omgezet in een veelbelovende toekomst voor miljoenen mensen.

In de dertig jaar sinds het ondertekenen van de Slotakte van Helsinki is Europa van door macht geregeerde verdeeldheid gekomen tot vreedzame verbondenheid. Bezette naties maakten zich los van communistische tirannie en gesloten gemeenschappen openden zich voor een wereld van ideeën en informatie. Vandaag de dag hangen mensen over de gehele wereld de universele waarden aan die in de Slotakte van Helsinki zijn vastgelegd.

Maar hoewel er ingrijpende vooruitgang is geboekt op het gebied van vrijheid, moet er nog veel gedaan worden om tot een volledige realisatie te komen van de grootse belofte van Helsinki in de 55 landen die het verdrag mede ondertekenden. Spijtig genoeg komen de regeringen van sommige lidstaten van de OVSE, met name Belarus en Oezbekistan, hun toezeggingen niet na wat betreft de mensenrechten, democratie en wetgeving. Zij wijzen het aanbod van steun door de OVSE af en noemen dat een poging tot inmenging in hun binnenlandse aangelegenheden. Indertijd, ten tijde van de Sovjet-Unie, was dat een valse beschuldiging en dat is het nu ook.

Elders in de OVSE-gemeenschap moeten nog vastgelopen conflicten, zoals bijvoorbeeld in de Kaukasus en Moldova, met vreedzame middelen worden opgelost. De spanningen in deze gebieden moeten ook teruggedrongen worden door het naleven door Rusland van de toezeggingen die het in Istanbul heeft gedaan. De onlangs gesloten overeenkomst tussen Rusland en Georgië is een stap voorwaarts op weg naar het naleven van die toezeggingen.

Ook moet tijdens het streven naar een oplossing voor oude conflicten worden samengewerkt om de nieuwe transnationale veiligheidsdreiging door terrorisme het hoofd te bieden, aldus minister Rice.

Vervolgens heeft de fungerend voorzitter van de OVSE-ministerraad, de minister van buitenlandse zaken van Slovenië **Rupel**, gesproken. Hij zei dat de heer Perrin de Brichambaut benoemd was tot Secretaris Generaal

van de OVSE, met als voornaamste opdracht het dynamische veranderingsproces te stroomlijnen. Spreker dankte de vorige secretaris-generaal, de heer Kubis, voor de langdurige en belangrijke diensten die hij heeft verleend aan de OVSE. Een groot deel van het zware werk betreffende de hervorming van het management is reeds uitgevoerd door de heer Kubis.

Eerder deze week ontving spreker het verslag van de groep van *Eminent Persons* getiteld «*Common Purpose: Towards a More Effective OSCE*». Veel van de voorstellen in het verslag stemmen tot nadenken en spreker meende dat de basisingrediënten voor het houden van productief overleg op hoog niveau en van een ministerraad in Ljubljana beschikbaar zijn.

Spreker drong er op aan om zich te verdiepen in de voorstellen omtrent het karakter van een handvest, de herstructurering van het vetorecht en de commissies voor de drie dimensies. De Parlementaire Assemblée kan in dit proces een sleutelrol spelen. Spreker had het verslag gelezen van het colloquium over de Toekomst van de OVSE en hij noemde de ideeën, die hierin worden uiteengezet, gedurfd. De uitdaging in de komende maanden zal zijn om een nieuw strategisch perspectief te ontwikkelen voor de toekomst van de OVSE, alsmede om de mogelijkheid te onderzoeken voor een hervorming binnen de organisatie wat betreft haar structuur en functioneren. Dit zou een holistische en politiek georiënteerde aanpak dienen te zijn.

Het debat over hervormingen kreeg vorig jaar, na vele jaren van debatteren, een nieuwe impuls van de kant van een aantal GOS-staten, die vraagtekens zetten bij de relevantie van de OVSE en een uiteenzetting gaven van hun zienswijze wat betreft de tekortkomingen en potentiële verbeteringen binnen de OVSE.

Sprekers eerste bezoek in de functie van fungerend voorzitter vond plaats in Oekraïne in de nasleep van de baanbrekende gebeurtenissen rond de afgelopen jaarwisseling. De rol van de OVSE is van cruciaal belang geweest in het herstellen van het vertrouwen van het Oekraïense volk wat betreft de integriteit van hun democratische systeem. De OVSE heeft onmiddellijk een goede verstandhouding tot stand gebracht met één van haar belangrijke lidstaten omdat een democratisch, verenigd en stabiel Oekraïne van vitaal belang is voor de regionale veiligheid en samenwerking.

In Kyrgyzstan was de OVSE meteen ter plekke om de spanningen te helpen verminderen. Sindsdien is in samenwerking met de interim-autoriteiten een werkplan voor Kyrgyzstan ontwikkeld. Men kan het beschouwen als een micro-kosmos van de praktische voordelen van de OVSE: het streven naar het herstellen van rust en orde met name door middel van hulp van de politie; het mogelijk maken van een politieke dialoog; het verlenen van ondersteuning bij verkiezingen; het aanmoedigen van economische hervormingen; het promoten van interethnische integratie en het verlenen van steun bij het tot stand brengen van vrije media.

De recente ontwikkelingen in Oezbekistan beloven niet veel goeds. Het is niet precies bekend wat er op vrijdag 13 mei van dit jaar in Andijan is gebeurd. Zo wijkt het aantal slachtoffers dat door regeringsbronnen wordt genoemd aanzienlijk af van hetgeen door de media en de mensenrechtenorganisaties wordt bericht. De waarheid zal alleen door een onafhankelijk internationaal onderzoek boven water komen. Spreker raadde de regering van Oezbekistan met klem aan om samen te werken met de internationale gemeenschap in het uitvoeren van een onafhankelijk onderzoek naar de

bloedige gebeurtenissen van die dag. Meer in het algemeen drong hij er bij de Oezbeekse autoriteiten op aan om open te blijven staan voor internationale samenwerking en om de internationale verplichtingen na te komen. De veiligheid van Centraal-Azië, met name in het Fergana-dal, is van belang voor de gehele OVSE en er zijn oplossingen nodig die door samenwerking tot stand kunnen komen.

Spreker maakte zich ook zorgen over het lot van Oezbeekse vluchtelingen in Kyrgyzstan. Twee weken geleden werden vier Oezbeekse asielzoekers onder onduidelijke omstandigheden gedeporteerd uit Kyrgyzstan. Spreker drong er bij Kyrgyzstan op aan om de bestaande normen en verantwoordelijkheden in acht te nemen tegenover diegenen die bescherming zoeken binnen haar grenzen.

Het nieuws uit de Kaukasus was echter positief. De ministers van Buitenlandse Zaken van Georgië en de Russische Federatie hadden op 30 mei een gezamenlijke verklaring ondertekend over het sluiten van Russische bases in Batumi en Akhalkalaki en elders in Georgië vóór het jaar 2008. Spreker hoopte dat Georgië en de Russische Federatie spoedig overeenstemming zullen bereiken over de terugtrekkingsoperatie. Dit zou een belangrijke stap zijn in de richting van het intensiveren van goede betrekkingen.

De situatie in Zuid Ossetia was minder rooskleurig en ontvoeringen en schietincidenten zijn een grote bron van verontrusting. Verder verloopt het proces van het demilitariseren van de conflictzone nog niet snel genoeg, aldus minister Rupel.

De minister heeft vervolgens vragen uit de vergadering beantwoord.

De secretaris-generaal van de OVSE, de heer **Perrin de Brichambaut**, heeft kort gesproken. Hij merkte op dat deze dag zijn eerste werkdag was in zijn functie, en hij was voornamelijk naar Washington was gekomen om te luisteren. Hij noemde het rapport van de *eminent persons* en het verslag van het colloquium van de assemblee; die leken op elkaar. Met deze rapporten kon aan het werk worden gegaan om voorstellen over hervorming van de OVSE te doen aan de vergadering van de ministerraad eind van dit jaar, aldus de secretaris-generaal.

De vergadering heeft het supplementary item over *Improving the gender equality in the OSCE*, initiatiefnemer mevrouw Tingsgård (Zweden), besproken en de resolutie over dit onderwerp aangenomen.

De assemblee kent jaarlijks een prijs voor journalistiek en democratie toe aan journalisten die de beginselen van de OVSE op het gebied van mensenrechten en democratie bevorderen. Dit jaar is deze prijs toegekend aan het Oekraïense t.v.-kanaal 5, vanwege de rol die het kanaal heeft gespeeld bij de «Oranje-revolutie» in Oekraïne rond de jaarwisseling 2004–2005.

Algemene Commissies (General Committees)

In de drie Commissies zijn de volgende onderwerpen besproken:

1ste Commissie (Commissie voor politieke zaken en veiligheid):

- Algemeen rapport¹ en ontwerp-resolutie; rapporteur De Crem (België).
- *Moldova*; initiatiefnemer Kiljunen (Finland, voorzitter van de werkgroep inzake Moldova)
- *Terrorism by suicide bombers*; initiatiefnemer de heer Compagna (Italië)

¹ In het Engels verkrijgbaar bij de Griffie voor de interparlementaire betrekkingen.

- *Situation in Abkhazia, Georgia*: initiatiefnemer mevrouw Burjanadze (Georgië)
- *Terrorism and human rights*: initiatiefnemer de heer Kofod (Denemarken)

2de Commissie (Commissie voor economische aangelegenheden, wetenschap, technologie en milieu):

- Algemeen rapport¹ en ontwerp-resolutie; rapporteur Ivanchenko (Rusland).
- *Maritime Security and Piracy*: initiatiefnemer mevrouw **Dezentjé Hamming**
- *Small arms and light weapons*: initiatiefnemer de heer De Donnée (België)
- *The OSCE Mediterranean dimension*: initiatiefnemer de heer George (VK)
- *Money laundering*: initiatiefnemer de heer Cullen (Canada)
- *The fight against corruption*: initiatiefnemer de heer Cullen (Canada)

3de Commissie (Commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire aspecten):

- Algemeen rapport¹ en ontwerp-resolutie; rapporteur Lizin (België).
- *Combating involvement in trafficking in human beings and sexual exploitation and abuse by international peacekeeping forces*: initiatiefnemer Smith (VS, en speciale rapporteur inzake mensenhandel)
- *The need to strengthen the code of conduct for OSCE mission members*: initiatiefnemer mevrouw Hägg (Zweden)
- *Combating trafficking in human beings*: initiatiefnemer mevrouw Barnett (Duitsland)
- *Improving the effectiveness of OSCE election observation activities*: initiatiefnemer mevrouw Sliska (Rusland)
- *Funding for the Office for Democratic Institutions and Human Rights*: initiatiefnemer de heer Voinovich (VS)

Werkontbijt van vrouwelijke leden van de assemblee

De gebruikelijke vergadering van vrouwelijke leden van de assemblee heeft plaatsgevonden tijdens een werkontbijt waaraan ook mannelijke belangstellenden konden deelnemen.

Plenaire vergaderingen maandag en dinsdag

De vergadering heeft het supplementary item over *Combating anti-semitism*, initiatiefnemer de heer Weisskirchen (Duitsland), besproken en de resolutie over dit onderwerp aangenomen.

De speciale rapporteur over Guantanamo, mevrouw Lizin (België), heeft verslag gedaan van haar bevindingen. Dat heeft ook de speciale rapporteur over mensenhandel, de heer Smith (VS), gedaan. Vervolgens is een algemeen debat gehouden.

De penningmeester, de heer Grafstein (Canada), heeft verslag gedaan over het financiële beleid, dat het afgelopen jaar is gevoerd, en heeft de begroting voor 2004/2005 toegelicht. Hij heeft zijn erkentelijkheid uitgesproken jegens de Nederlandse regering voor de detachering van de heer Jooren als *press and public relations counsellor* bij het secretariaat van de assemblee. Die detachering eindigt in september aanstaande. De detachering door de Duitse regering van de vertegenwoordiger van de assemblee in Wenen eindigt ultimo 2005.

¹ In het Engels verkrijgbaar bij de Griffie voor de interparlementaire betrekkingen.

De secretaris-generaal van de assemblee heeft verslag gedaan over de werkzaamheden van het secretariaat in het afgelopen jaar.

De voorzitter van de commissie voor transparantie en aansprakelijkheid (*accountability*), de heer Hoyer, heeft verslag gedaan over de werkzaamheden van de commissie.

Naar aanleiding van het rapport van de *eminent persons* heeft de vergadering nog kort gesproken over *Reform of the OSCE*. De voorgesloten resolutie is aangenomen.

Daarna is gestemd over de ontwerp-resoluties, voorgelegd door de drie commissies. Na stemming per paragraaf is de slotverklaring¹ (bestaande uit de resoluties van de commissies en de overige resoluties) aangenomen. De delegatie uit Moldova heeft tegen de resolutie over dat land gestemd.

Tenslotte heeft de vergadering in bestuursvacatures voorzien. De voorzitter van de assemblee, de heer Hastings (Verenigde Staten), en de penningmeester, de heer Grafstein (Canada), zijn herkozen. De dames Christmas-Møller (Denemarken) en Haering (Zwitserland) en de heer Bilorus (Oekraïne) zijn gekozen tot vice-voorzitters van de assemblee voor een periode van drie jaar.

De voorzitter van de delegatie,
Albayrak

De griffier van de delegatie,
Van Waasbergen

¹ In het Engels verkrijgbaar bij de Griffie voor de interparlementaire betrekkingen.